

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTI: DR. RÉVÉSZ IMRE.

FŐMUNKATÁRS: DR. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Papképzés.

Ne tessék megijedni: nem tudományos értekezésnek készül ez az írás. Nem arról lesz benne szó, amihez én nem értek, hogy mit kelljen tanulni és mit ne kelljen tanulni a hittan-hallgatóknak. Még arról sem, hogy miként kellene biztosítani tanulói pályájukon a józan, tiszta erkölcsű életmód érinthetlenségét és miként lehetne a lelkipásztori hivatal magasrendű és előkelő voltának a társas érintkezésben is bebizonyítására alkalmassá nevelni. Csak arról elmélkedem egy kicsit, hogy a mai theologus diák lelkében milyen tervek és milyen elgondolások élhetnek a tanulói pályája befejezése idején.

Aki lelkiismeretes és lehetőség szerint jól végezni igyekezett a kötelességét, tisztában van azzal, hogy a tudományoknak óriási tömege áll még előtte megértetlenül, s hogy ha jó pap módjára holtig tanul, akkor sem érhet végére az ismeretek szerzésének. Akit viszont a tanárai irgalma vont keresztül az évfolyamokon, abban az édes tudatban él, hogy ő ugyan már megtanult mindent, amit egy theologusnak tudni kell s nincs olyan hatalom, mely őt arra, hogy prédikációnál egyebet tanuljon, valaha is rábírhassa.

Ez az utóbbi fajta bizonyára a kisebbség, ám, ha akármennyien volnának is, nem okoznak nagyobb veszedelmet, ha egyébként szerények és jók, hiszen a papi pályán is található szerény tudásnak megfelelő szerény munkakör, s még a világot kormányozni is elég kevés bölcsesség: a lelki szegények, ha valóban azok, nemcsak boldogok lehetnek, de másokat is boldogíthatnak.

Nagyobb baj, hogy az a, bizonyára túlnyomó többség is, amelyik jól meglátta a ráváró feladatot, ahelyett, hogy az egész életre váró súlyos komoly munkát vállalná, úgy okoskodik, hogy hiszen a tudományok tenger sokaságát ő ugyan úgy sem tudja megszerezni, tehát miért kínozza magát a meddő küzdelemben? Sokkal egyszerűbb az élet realitásai felé fordulni és azokat a képességeket szerezni meg,

amelyek birtokában a babér el nem maradhat. Ebben a törekvésben aztán versenytársakul találják a tudatlanokat is, hiszen azok csak a tudós munka iránt maradtak alkalmatlanok, ellenben a gyakorlati érvényesülés lehetőségeit ők is igen jól meglátták, sőt — mivel a tanulói pályájukon semmi egyébvel nem foglalkoztak — ebben a vonatkozásban sokkal jobban kiképezték magukat, mint szorgalmasan tanuló társaik.

A gyakorlati életben való érvényesülés kipróbált és minden alkalommal bevált módja pedig ilyenféle. Szép kacskaringós frázisokat tanulni be, amelyeket lehetőleg minden alkalommal el lehessen rögtönözni. Nem fontos, ha senki sem érti, a fontos az, hogy ritmikusan zengjen. Fejleszteni a hangot, minél erősebbre, vagy a legfelsőbb, vagy a legalsóbb vonalak irányában. Közömbös, hogy ez ahang modulációkra képes-e, hiszen a tartalom úgy sem áll előtérben, a fontos csak az, hogy messzire süvítsen. A kongó szólamokhoz és a harsogó hanghoz meg kell keresni a megfelelő társaságot, amelyik azt élvezettel hallgassa. Nem fontos, hogy vallásos, tisztességes emberek, jóhírű asszonyok alkossák a társaságot, a fő, hogy szavazati joga mindegyiknek legyen, mert mit ér az olyan kegyes Tábita, vagy az olyan példás életű böles és igaz hívő, aki nem fordított elég gondot arra, hogy ki ne maradjon a választók ez évre érvényes névjegyzékéből. Meg kell tanulni továbbá az öblös hangot olykor-olykor cérnaszál-vékonyra elgyöngíteni, amikor ugyanis az egyház-község legsúlyosabb egyéniségeinél udvarlásra nyílik alkalom. Nem azoknál, akik a legtöbbször fordulnak meg a templomban és a legbővebben adakoznak, hanem azoknál, akik legtöbbször szónokolnak és legtöbb szavazat felett rendelkeznek. Igyekeznünk kell anyagi jólétet is biztosítani, hogy megosszuk a szegényekkel. Persze nem azokkal, akik éppen szűkölködnek, hanem azokkal, akik a választásra ingyen és gyalog nem jönnek el.

Ezekkel a fegyverekkel kell az ifjúnak felővezni magát, ha az úgynevezett gyakorlati érvényesülés útjait keresi. Ezeknek a fegyverek-

nek a birtokában nem kell attól sem tartania, hogy valamely szármalmas rajtakapadás következtében hátrább maradhat. A „világi kegyetlenek” körében az, aki nyilvános helyen botrányos részegen mutogatja magát, vagy akit megejtett leány keresete kísér, könnyen kitöri a nyakát. A papi pályán nem olyan kegyetlenek az előljárók. Itt a keresztyén szeretet nevében ájtatosan behunyják legalább az egyik, de talán mindkét szemüket.

Jól van ez így? Szabad a szeretet törvényét ilyen ferdén magyarázni? Szabad a kevés számú bűnös megtűrésével a tisztas többségre gyalázatot hozni? Szabad a jövődó papi generáció elé ilyen példákat állítani? **Világi.**

Az új liturgia, különös tekintettel a debreceni viszonyokra.

2. Lelkészi ruha és lelki ruha.

Az új liturgiáskönyvnek mindjárt az első fejezetében, az általános határozatok között, két igen figyelemreméltó olyan kijelítésre akadunk, amelyeket a gyakorlati megvalósítás szempontjából hasznosnak és szükségesnek látszik némi kommentárral kísérni.

Az egyik (4. §) az istentiszteletet végző személyek öltözékéről szól s ezt lelkészek és segédlelkészek részére minden egyes istentiszteleti szolgálatuk alkalmára „palástban és ünnepi papi ruhában”, más fakultált, de palástviselésre nem jogosult egyének részére pedig „hosszú, fekete öltönyben” szabja meg.

Ezt az intézkedést csak a legnagyobb örömmel üdvözölhetjük, pusztán azon kell sajnálkozunk, hogy a teljes szabatoság hiányzik belőle s emiatt, meg aztán egyéb okok miatt is, nem fog könnyen menni a gyakorlati alkalmazása.

Először is ketten sem érthetünk egyet abban, mi legyen az az „ünnepi papi ruha”. Eltekintve attól, hogy a „pap” szónak református lelkészi személyre alkalmazása akár főnévi, akár melléknévi alakban biblia- és hitvallásellenes dolog, amelynek még elírásaként sem volna szabad ilyen munkálatban előfordulnia: nagyon szerettük volna, ha az új liturgia e téren is határozottan és részletesen rendelkezett volna, nem pedig találós kérdést adott volna fel.

A jelenleg érvényben levő törvényes rendelkezés (I. tc. 145. §) a palástviselő egyénekre nézve is csak a „hosszú fekete öltöny” kötelezett voltát mondja ki a palást mellé. *Csak ezt érti-é általában az új liturgia is az ünnepi papi ruha alatt?* De ha csak ezt érti, miért nem elég-szik meg a palástviselő egyénekre nézve is ennyinek a kimondásával s miért engedi fölmerülni azt a gondolatot, hogy ezeknek a paláston kívüli öltözéke is más, ünnepibb és speciálisabban lelkészi kell, hogy legyen, mint

a tanítók, theologusok stb. hosszú fekete öltönye? Vagy, ha tényleg éppen ez a distinkció van az új liturgia szándékában, miért nem írja körül azt a bizonyos „ünnepi papi ruhát” részletesebben is?

Lapunk 1929. évfolyamának 22. számában kissé bővebben írtunk a magyar református lelkészi öltözet kérdéséről, persze teljesen visszhang nélkül. Már csak ezért sincsen nagy kedvünk az ott elmondottakat ismételni, de arra ez alkalommal is rá kell mutatnunk, hogy ebben a dsungelben végre valahára rendet kell teremteni. És ha erre az új liturgia, mint ez általánosságban maradó rendelkezései mutatják, ezidőszert még nem érezte magát elhivatottnak (s úgy tudjuk, a lelkészekről szóló új törvény sem), akkor valamiképen alulról, legalábbis alulabbról kell megindítani a rendezést.

Szerény nézetem szerint ma sem a kérdés teljes előkészítetlensége miatt, sem pedig anyagi okokból nem lehetne mindjárt azon kezdeni, hogy egy egységes magyar református lelkészi liturgikus öltönyt tervezzünk (a palást ugyanis, mint fentidézett cikkünk részletesen kifejti, egymagában *nem* az!). Sőt a lelkészek és lelkészjelöltek igen nagy többségének példátlan anyagi nyomorúsága miatt ma még azt a követelményt sem állíthatjuk föl teljes szigorúsággal és még kevésbé hajthatjuk végre máról-holnapra, ami pedig más anyagi viszonyok között alfája volna e kérdés rendezésének: t. i. azt, hogy az a bizonyos „hosszú fekete öltöny” legyen minden körülmények között — tehát akár palástos, akár palásttalan egyének minden néven nevezendő istentiszteleti szolgálatában —, vagy magyaros zsinóros tóga, illetőleg atilla, vagy pedig mélyen fekete színű redingote (szalon- vagy császárkabát) teljesen ugyanolyan színű (tehát nem csíkos stb.) nadrággal. Ma, mondom, még ezt a követelményt sem merném egyetemlegesen fölállítani, holott pedig az elmúlt jobb évtizedekben magától értődőnek tekintett. A háború előtt igen szerencsésen kialakult közfelfogás volt ebben a tekintetben: keményen megszólta volna nem is a hivatalos közvélemény, hanem maga a közönség, az olyan lelképásztort, aki — ha tógával, reverendával, atillával, „zsinati kabáttal” nem rendelkezett — másra merete volna fölvenni a palástot, mint tetőtől-talpig fekete szalonöltözetre; az olyan legátusnak pedig éppen hátrakötötték volna a sarkát, aki kurta szakkokabátkában és csíkos nadrágban próbált volna fölállani egy, a maga tisztességére akár mily keveset is adó gyülekezet kathedrájába. Téli, tavaszi, őszi időben — amikor pusztán a szobai ruhában nem lehet végezni a szent szolgálatokat — épp ily magától értődőleg megkívántatott palástos és palást nélküli atyafiaktól egyformán a tisztas hosszúságú (jóval térden alul érő) és teljesen fekete színű télikabát, vagy vékonyabb felöltő. De hát azokban az időkben a legdiszesebb fajta szalonkabát meg-

csináltatása sem jelentette még igen szegény legények számára sem azt a szinte megoldhatatlan problémát, amit ma a mindennapi ruházódás jelent még az olyan-amilyen biztosított jövedelemmel rendelkezők számára is. Ezen a téren tehát nem lehetünk ma esztelenül rigórozusak; hiába is volnánk.

Amit ma megkívánhatunk s szerintem meg is kell kívánnunk a legnehezebb körülmények számbavételével is, az ennyi: *tiszta fekete és lehetőleg hosszú öltöny, rehat redingote, zsakett, vagy komoly (combközépig érő) szakkó, hideg időben pedig hosszú fekete felsőkabát, mindig fekete nadrággal.* Palástos és nem palástos atyafiakra egyformán föltétlenül kötelező ez, a bármiféle istentiszteletet végző tanító urakat is beleértve. Hogyha a mellény nem végig zárt — pedig a végig zárt nem egy tekintetben a legelőnyösebb —, akkor a nyakkendő is legyen föltétlenül fekete és ne legyen benne a legkisebb tarkaság se. A könnyen kezelhetőség szempontjából legpraktikusabb az ú. n. plaztron-nyakkendő, amely a mellénynek majdnem az egész nyílását elfödi, álló (tehát nem dupla) gallérra egy-két pillanat alatt felcsatolható és beszéd közben sem csúszkál ide-oda, mint akár a matróz- akár a csokorkötésű nyakkendő.

Az új rendtartás értelemszerű magyarázata a mai viszonyok között is megkövetelne annyit, hogy ez öltözködési minimum megtartása nélkül senki fia ne végezhesen egyházunkban istentiszteleti szolgálatot s amennyiben mégis végezni merne, részesüljön komoly felsőségi megintésben s ha ez nem elég, kemény megrendszabályozásban.

Mert a csíkos vagy színes nadrágban, ugyanilyen nyakkendőben, kurta bekecsben, színes felöltőben, sárga cipőben stb. kathedrába felálló, sőt ilyenekre még a palástot is felvevő urak és úrfiak ezért a cinizmusért még a mai időben sem vethetik mentségül a szegénységüket, egyszerűen azért, mert a fekete ruha, cipő, nyakkendő sem drágább, mint a nemfekete. És még ha drágább volna is valamivel, tessék azt a költségtöbbletet mindenkinek a mesteriségéhez tartozónak tekinteni, éppúgy, mint a palást beszerzési árát, amelyet, mikor sor kerül rá, a legszegényebb ember is csak kiizzad valahogyan.

Minket kolozsvári theologus-korunkban boldogemlékezetű D. Kenessey Béla püspök — aki különben egyike volt minden idők legelegánsabbán öltözködő magyar református lelkipásztorainak — még az uccán is megállított és üdvösen lehordott, ha valami nem lelkészjelölthöz illőt (pl az akkor divatban volt éktelen nagy máslijú kivágott cipőt, vagy tarka mellényt) látott az öltözködésünkben. Vajjon ma mit szólna szegény, ha látná, milyen dresszben jelennek meg theologusok, sőt okleveles lelkészek nem a korszón, hanem a kathedrában? Bizony még a debreceni kathedrában is néha napján.

Hadd hívjuk fel tehát erre a pontra a legteljesebb tisztelettel az esperes atyák, a segédlelkéssel dolgozó lelkész urak és — a legátusokat illetőleg — a lelkészképzőintézet figyelmét. Meg vagyunk arról győződve, hogy ha ezt a dolgot elsősorban Debreczenben és egyéb nagy református metropolisainkban elkezdí komolyan venni és ha kell, szigorúan keresztülhajtani minden illetékes tényező, néhány év múlva már a legeldugottabb falusi ekklesiában sem fogunk találkozni az istentiszteletet végző személynek pörén cinikus öltözködésbeli tarkaságával. És ha addig teljesen elrongyosodunk is, hát legalább a rongyaink legyenek feketék, azaz olyan színűek, amilyenben a nyugat-európai kultúra közösségébe tartozó férfiember örömet és gyászt ünnepelni, embertársának, feljebbvalójának tiszteletet adni szokott.

Mert a magunk és szent hivatalunk megbecsülése az öltözködésünkkel kezdődik többek között¹ — és ha mi magunk ennyivel sem vagyunk hajlandók megbecsülni magunkat és szent hivatalunkat, ugyan kitől várhatunk több megbecsülést?

*

A „lelki ruháról“ a legközelebbi alkalommal.

R. I.

Amiből élünk . . .

I. folytatás és vége.

II.

Ilyen címen Magyar Bertalan lelkésztársamtól megjelent közleményre a következő rövid előterjesztésem van:

Kongruás lelkész vagyok, tehát nem valami fényes jövedelem van, de azért az anyagi kérdés sohase izgatott. Nagy megnyugtatás az, hogy máról-holnapra megvagyunk valahogy. Merthogy nagyon sok embertársam van ma olyan helyzetben, hogy se lakása, se kenyere, se semmi keresete nincs. Ha nem telik valamire, egyszerűen lemondok róla. Eddig minden évben vettem 60—80 pengő értékben könyvet; pár év óta egy fillért se adok ki ilyen címen. Cipő és harisnya kivételével a két gyermekemnek (9 és 7 évesek) egy ízben vettem még 50 P értékben két kabátot: a többi a rólam és feleségemről lekerült ócskaságokból készült el, miket a feleségem önkezével varrt meg. Végünk cselédnek való dolgokat is. Hanem azért ez nem tesz semmit. Még az sem tesz semmit, hogy hasonló végzettségű barátaimnak fürdőre, nyaralásra stb.-re is telik. Sokkal elkedvetlenebb a híveknek szűkmarkúsága, önzése.

¹ Minden félreértést elkerülendő, még külön is megjegyzem, hogy a *szolgálatbeli* öltözködésről van az egész cikkben szó. Szolgálaton kívül nem szükséges, nagyon sokaknak nem is lehetséges, mindig talpig feketében járniuk. Arról aztán külön lehetne elmélkedni, mely határok azok, amelyeket szolgálaton kívüli öltözködésünkben is respektálnunk kellene és amelyeket megint nagyon sokan nem respektálnak.

a tanult emberek lekicsinylése. (Micsoda beszédekét hall ma az ember az egyszerű földmivestől vagy napszámostól!) Biztosan merem állítani, hogy az említett 60% parókus lelkész közül nem egyet nem is annyira az anyagi kérdés üz városba, mint inkább az erkölcsi okok. A megértőbb lelkekkel való érintkezés vágya. Az erkölcsi siker. Az érvényesülés. Mi nem törekszünk arra, hogy vagyont gyűjtsünk. Ugyan miből? De arra minden lelkésznek törekednie kell, hogy kellő elismerésben részesüljön; hogy mindenki egy magasabb életideál hordozóját lássa benne. Ezt követelni joga van. Ha nem kapja meg, elégedetlen lesz, meghasonlik.

Mindazonáltal ebből a világból származunk. A világhoz hozzátapadó anyagi dolgok iránt nem lehetünk közömbösek. Senkise kívánhatja, hogy sorsunk javításával ne törődjünk. Nagyon helyes lépésről lépésre haladva minden évben valami kis előnyre szert tenni. De minden évben legyen valami kis eredmény! Én most a stólákról szeretnék némely dolgokat elmondani.

Falun lakom, ahol a stóla nem sokat jelent; tehát a kérdéshez, mint csak kis mértékben érdekelt, nagyon is hozzászólhatok.

Ennek legalsó határát az egyházkerület — ha jól emlékszem — 1, 2, 4 aranykoronában állapította meg legutóbb. Ezek az összegek fennállottak már az 50-es, 60-as években, tehát öregapám idejében, amikor egy pár cipő 4 frt volt, vagy még annyi se; egy font hús 8 krajcár, egy pint bor 6 krajcár stb. Az 50 krajcáros keresztelési díjból mennyi húst (hat fontot!) lehetett venni. És ma?

Ez az egyik. A másik meg az, hogy nem fizetik ezt sem. Az egy frtos esketési stólát nem kapom meg. De van ám cigányra pénz! no meg italra! 3 pengőért végeztem prédikációs temetést (a harangozó úr 2-t kapott), de volt halotti tor, mint rendesen. A kántor megkezdte a temetést 1 órakor, 2 órára felkísérte a templomba a halottat (az egész úton énekelnie kell!), 3 órakor elindult a temetőbe (az egész úton énekelnie kell), a temetőben búcsúszót kell mondania. 4 órakor kész. Járt feneketlen sárban s ezért a három órai munkáért kapott 3 pengőt; a koporsó belekerült 100 pengőbe. Ez a szellemi munkának meg nem becsülése.

Mi a teendő? Egyházhatósági határozatok megadják a jogot, hogy a stólákat váltassuk meg az egyházzal. Ez simán nem megy. 100—150 pengőért haragosokat szerezzek? Perpatvart kezdjek? Az egyházmegyére menjünk döntésért? Sohase én! Hogy 150 P stólából 70—80 P-t nem kapok meg, azért nem érdemes egy jogvitával megzavarni az egyház békéjét.

De viszont itt az alkalom, ahol segíteni lehet. Mért hagyjam én az én megdolgozott munkabéremet oda, másnak, meginni, elmulatni?! Tudunk mi abból a 80 pengőből valamit venni, Az, meg a többi minket joggal megillet. (A megváltást én is megpróbáltam. Simán nem ment. Abba hagytam.)

A kérdés megoldása: Egyházkerületi szabályzatban állapíttassék meg a stóla így: keresztelés 1 P; esketés 3 P (ma 2 P 70 fillér); imádságos temetés 5 P (ma 2 P 70 fillér), prédikációs temetés 10 P (ma 5 P 40 fillér). (Van egyházmegye, ahol még ennél is több van megállapítva.) Anyakönyvi kiadvány 3 P (ma 2 P 70 fillér). A kántort legalább fele illesse meg, mint a lelkészt. Pusztá énekszós temetésnél is megérdemel 3 P-t, ha a harangozót 2 P illeti. Ma azonban csak 1 P 36 fillért kap, tehát kevesebbet, mint a harangozó.

Ha azután ezt a minimális összeget sem kapnánk meg a felektől, vagy egyáltalában nem kapnánk meg (ez is előfordul!), úgy a hiányzó összeget legyen köteles az egyház pénztára fedezni, hiszen a szegényekről az egyház tartozik gondoskodni. Ebben pedig benne van az eltemtetés is. Az egyháznak ilyen hozzájárulásával meg lesz oldva a megváltás is. Huzavona sem származik belőle, mert felsőbb hatóság rendelte.

Egy lelkész.

Lapunkban már többször kifejeztük azt a szilárd nézetünket, hogy a stóla mindenestől fogva eltörölendő. Bizonyos, hogy az eltörlésre nem ma van a legalkalmasabb időpont (ezt is megmondottuk már!), de vajjon az *emelésre* igen?

Szerk.

III.

Fizetésem havi 89 P 84 fillér (kongrua) egy családi pótlékkal.

50 köböl búza cca 44 q, mely háromévi ittélétem alatt még sohasem folyt be, egészen 5—10 q-ig mindig behajthatatlan, 8 öl fa, mely az ekklezsia által volna adandó; azonban ebből is kinnmarad, illetve nem utalnak évről-évre legfeljebb csak 5 ölet, ami természetesen nem is elég egy évi tüzelőanyagnak.

Föld van 10 kat. hold 1006 □-öl, ami a belevetett *mag értékét* három esztendő alatt még soha egy évben sem termette meg. T. i. amikor 28 P-ös búzát vetettem, akkor 2½ termés lett, à 10 P stb.

Összfizetésem papíron: mai értéket számítva 1968 P, ebben benne van a kongrua évi 1068 P; búza 500 P fa, pénzben átszámítva 400 P; ezen javadalmazásból ruházkodni, néha meleg szobában is lenni, aztán kenyérrel is él az ember, méltóztassék elhinni: művészet. Ahhoz sok, hogy éhen haljanak a papok, ahhoz azonban kevés, hogy valahogyan is megéljenek.

Ez nem csupán csak az én javadalmazásom ezen az egész „vidéken“, de a papok 98 %-é.

IV.

Fizetésem: Egyháztól 52 q búza, ha még búza lenne?! De ocsú!! 27 kat. hold föld. Államtól: kongrua, családi és korpótlék címén havi 147·17 pengő. Ezzel végeztem is. Aztán az egyháztól járna még 10 öl fa. Ez jelenleg meghalt. Ennek megvilágítására közlöm a követ-

kezőket. A még érvényes díjlevél szerint, mely 1894-ben kelt és erősített meg, dukálna nekem 64 hl rostált búza, 10 öl fa és 27 k. hold föld élvezete. Ebből a búza megvan, csak a fa tűnt el. De miért? 1894-ben a református hívek birtokában 2750 kat. hold 405 □-öl föld volt, ma pedig 1368 kat. hold 1412 □-öl. Itt a baj!!! Feszíteni a húrt nem lehet, mivel a tanítónak is jár 25 q búza, 5 öl fa és 11 kat. hold föld. A fenti lelkészi és előbbi tanítói fizetéseket az 1894-es birtoktömeg bírta, de a mai 1368 hold már nem bírja. És féltő, hogy ez az állapot az egyházam romlását is fogja előidézni.

Én már fuldoklom. Az egyháztól járó 52 q búzából az állami adómat és a nyugdíjárulékot tudom csak kifizetni. A földjövédelmet felémészti az állat- és cselédtartás. Maradt az államsegély. Abból tanítási költség havi 60 P s mellékesei. Hát most már tessék megélni és hivatásának gond nélkül és pontosan megfelelni.

A búzát eladtam q-ként 9 pengő + boletta = 12 P. Illetve befizettem a zöld hitelbe: 1255 P volt a hitelem. Amikor a fenti 71 q 88 kg. búzát ebbe leszámoltuk, maradt még 658 pengő az 1255 pengőből. Kocsmába nem járok, nemsokára már ruhám sem lesz, az utcára kimenni rövidesen nem merek, a feleségemnek egy téli kabátot venni nem bírok és még ki tudná elszámolni.

De még annyit; adósságom 2500 pengő körül van. Mikor fizetem ki, még csak nem is sejtem?!

*

Amikor olvasóink elé tárjuk e leveleket s nyíltan is hirdetjük lelkészségünk mostoha, sanyarú sorsát, annak a kérelemnek adok kifejezést, hogy minél többen legyenek jók a lelkésztestvérek közül foglalkozni e kérdéssel, megélhetésünk kérdésével és a tisztánlátás érdekében adataikat ne sajnálják feljegyezni s eljuttatni szerkesztőségünkhöz.

Magyar Bertalan.

IRODALOM

A theologia élete és az élet teológiája. (Székfoglaló értekezés.) Irtta dr. Vasady Béla theol. akad. tanár. Sárospatak, 1931 8°, 8 lap. A sárospataki theologiai akadémia tudós, fiatal dogmatika professzora s ez éven igazgatója, magyar református theologiai tudományosságunk egyik legnagyobb ígérete — aki azonban máris jóval több, mint csak pusztán ígéret — ebben a nagyon érdekesen megírt dolgozatában roppant tömörséggel fejti ki a „theologia viatorum” és a „theologia comprehensorum” közötti életbevágó különbséget, vagyis azt, hogy az isteni kijelentéshez helyesen viszonyuló emberi szellem számára a véges földi létben a theologia soha sem kövülhet valami javíthatatlanul egységes és mozdíthatatlanul zárt rendszerré. „Az élet theologiájának lenni annyit jelent, mint theologiai

gondolkodásunk minden lépését egy oly záró akkordnak tekinteni, amelyből egy Istennek tetőszöb, az eddigieknél meglepőbb, fordulatossabb, építőbb és gazdagabb gondolatinitiativa fejlődik és bontakozik ki.” A kis dolgozat óriási gondolatanyagának kifejtése hatalmas könyvet tölthet meg s ezt a könyvet is örömmel várjuk a kitűnő szerzőtől.

R. I.

Orosz Tamás: Napsugár a szent berkekben. *Humoros rajzok és paphistóriák, Sárospatak, 1931. 8°, 167 lap.* A szerző, vencesellői lelképásztor, nem közönséges írói tehetség. Nagy írók megirigyelhetnék tőle pl. a 14-ik lapon olvasható tűzvézselírást. Thémái megfogásában, alakjai meglátásában is sokszor rendkívül szerencsés. Sajnos, egészben véve mégsem több diletánsnál, akinek művészete túlon túl alkalmi és nem mindig egyformán ihletett. A tárgyköre egyébként — a magyar református, elsősorban a debreceni kollégiumi diákéletnek, főképp a theológusokénak, távolabbi és közelebbi múltja, meg a református lelképásztorok élete tegnap és ma — olyan természetű, hogy abból az övénel hasonlíthatatlanul nagyobb és fegyelmezettebb művésztehetség is csak nehezen tudna már új és eredeti mondanivalókat kicsiholni, annyira ki van aknázva. Ennek a diákmúltnak egyes mozzanatait különben jobb is volna hallgatással mellőzni, különösen lelképásztoríróknak, mert még az a kedvesen romantikus beállításuk is, amelyben ezek a mozzanatok rendszerint, így ebben a könyvben is meg szoktak jelenni, csak nehezen tudja elleplezni bennük azt, ami az Isten anyaszentegyháza szolgálóinak a szolgálatra való előkészületébe már az akkori mértékek szerint sem illett bele, annál kevésbé a maiak szerint. Ami pedig a szerző idősebb és ifjabb kortársainak — diák-, tanár- és lelkészszorból — való szerepeltetését illeti, ettől nem tagadhatjuk meg sem a szeretetteljességet, sem a jóízű humort, sem a helyel-közzel igen sikerült megírást, de itt is áll az a fő kifogásunk, hogy némely dolgoknak sokkal jobb lett volna megíratlanul, vagy legalábbis kinyomtatatlanul maradniok. Annál inkább pedig, mert a szerző, amikor különben első pillanatra közismert alakoknak a nevük elforgatásával akar mégis némi kíméletes incognitót biztosítani, körülbelül úgy jár el, mint ez a kávéházi találósmese: hosszú, piros csőre, két hosszú lába, fehér-fekete tolla van és ugat, mint a kutya, mi az? — ahol a legutóbbi ismerv csak azért van odatéve, hogy *nehezebben lehessen kitalálni*. A szerző jeles képességei méltóbb és — erről se felejtkezzünk meg e helyt — építőbb témákkal is megbirkóznának.

R. I.

Kádár Géza: Templomi Imák, vasárnapi, évszaki, ünnepi és más alkalmakra. Lelkészek használatára. Szerző kiadása. (Zilah-Zalau.) Ára bérmentes küldéssel, kemény egész vászonkötésben 12 pengő. 350 oldal. A mű szerzőjét jól ismerjük. A zilahiak esperes-lelkésze úgy irodalmi téren, mint szószékről, magyar egyházi körökben előnyösen ismert, kedves egyéniség. Ez a most meg-

jelent kötetje kiválóan alkalmas arra, hogy reá figyeljünk s az ő benső értékeit még többre becsüljük. Új kötetje méltán viseli a „templomi“ jelzöt: mondhatni minden imájából kisugárzik az Isten háza iránti buzgó szerelem. Örömmel állapítjuk meg, hogy minden imájának megvan az alap gondolata és dispoziója. Átgondolt munka az egész, tömör, biblikus nyelven megírva. Látszik, hogy egy gyakorló lelkész áll előttünk, ki nem az íróasztal fiókjának vagy a könyvkiadónak, hanem a gyülekezetének dolgozott s míg a sorokat rovogatta: az élő, együttimádkozó gyülekezet lebegett lelki szemei előtt. Egyik-másik imája olvasása közben szinte ráismerünk a textusra, melyről ugyanakkor predikálni fog, vagy legalább is a predikáció intencióira. És itt meg kell jegyeznünk valamit. Kádár Gézát úgy ismerjük, mint a modern belmisszió emberét; kár, hogy nem szakított az elavult hagyományokkal; kár, hogy címet nem adott az egyes imáknak; kár, hogy az imához illő textust, mint a dispozició hordozóját, oda nem iktatja minden egyes imája homlokára. Megtehetette volna. Meg kellett volna tennie. Ez nagyban emelte volna a mű használhatóságát és jogcímet szerzett volna a kötetnek. Mert mi azt hisszük, hogy Kádár Géza maga se szokott könyvből imádkozni s lelkészársait se akarná az imaformulák mankójával alátámasztani. Egyébként készséggel nyújtott elismerésünk mellett meg kell említenünk, hogy stílusa itt-ott nehézkes. 8—10 nyomtatott soros terjedelmű mondatok lépten-nyomon találhatók. Ezt azonban könnyedén el fogja kerülni mindenki, aki nem szolgál, hanem *vezérfonal* gyanánt használja a Kádár Géza imakönyvét: ebben a vonatkozásban a legjobb szívvel merjük ajánlani e komoly értékű, derekas, gazdag kötetet a lelkésztestvéreknek.

U. S.

KÜLÖNFÉLÉK

„A debreceni lelkészi szolgálatok rendje“ cím alatt a Vasárnap folyó évi 6. számában egy rövid közlemény jelent meg dr. Diószeghy Mihály „lelkészkarri jegyző“ aláírásával, amely „*Nem kathedra cserét... nagyobb lelki gondozást!*“ című, 3. számunkbeli vezércikkünkre reflektál. Az a körülmény, hogy a közlemény írója, aki tudvalevőleg a debreceni egyház egyik rendes lelkésze, mint „lelkészkarri jegyző“ írja alá magát, lehet, azt akarja kifejezni, hogy a nagytiszteletű Doctor úr nemcsak a maga nevében beszél, hanem lelkészársai nevében és megbízásából is (noha a közleményben ez sehol és semmiképen nincs jelezve). Mi azonban a debreceni lelkészi kart úgy egészében, mint minden egyes tagjában sokkal jobban tiszteljük, sem hogy minden további nélkül fel mernők róla tenni azt, hogy amikor a nyilvánosság számára mondanivalója van és igazolni akarja magát egy őt ért komoly és becsületes szándékú bírálattal

szemben, akkor nem rúkol elő nyíltan a saját nevében, hanem csak úgy izenget. Testvéri szeretettel kérjük tehát a nagyon tiszteletes lelkészi kart, legyen kegyes értésünkre adni, hogy az, amit egyik tagja írt a sorbanpredikálás kérdéséről, mindnyájuk közös felfogása és öngazdálása-é, vagy pedig csak az alájegyzett Doctor úr magánvéleménye. *Mi csak az előbbi esetben óhajtunk tovább foglalkozni vele.* **A felelős szerkesztő.**

„Egyik eklézsiánkban, ahol a lakosság bortermelésből él, megválasztottak egy teljesen ismeretlen lelkészt. Az illető egy-két hétig megbecsülte magát, de aztán nem tudott többé ellent állni régi szenvedélyének s elkezdett inni, kocsmázni s egyik botrány a másik után következett. Mi lett ennek a következménye? Az, hogy a legközelebbi presbiteri gyűlésen egyszerűen lemondatták az állásáról s pár hét múlva nemcsak a faluból, hanem még az országból is ki kellett takarodnia. Mindez végbement az egyházi hatóságok tudta nélkül. A gyülekezet közszelleme nem tűrte meg s kivetette magából a részeges lelkészt.“ — Félreértések kikerülése végett — nehogy egyesek korán örüljenek, mások pedig fölöslegesen nyugtalankodjanak — sietünk megjegyezni, hogy ez az eset a jugoszláviai református egyházban történt s a közleményt a Bácsfeketehegyen (Feketics) megjelenő Magvető c. egyházi folyóirat 1931. évi 1. számából vettük szóról szóra át.

A budapesti theologiai akadémia ez évi konferenciája február 10—12. napjain ment végbe. A megnyitó istentiszteleten predikált Uray Sándor. Előadást tartottak ifj. dr. Szabó Aladár gödöllői lelkész, Györy Elemér györi lelkész, Hamar István, B. Pap István, dr. Csekey Sándor, dr. Kováts J. István, dr. Sebestyén Jenő theologiai tanárok, dr. Ravasz László püspök. Bibliát magyaráztak Marjay Károly mezőtúri lelkész, Sebestyén Andor budapesti lelkész, dr. Enyedy Andor miskolci lelkész. — Részletesebb tudósítást valamelyik egyházkerületünkbeli résztvevő atyánkfiaától szívesen vennénk.

A királyhágómelléki egyházkerület gyűlékezetei a Domahidy Elemér főgondnok elhunytával megüresedett főgondnoki tisztségre, nagy szótöbbséggel, dr. Thury Kálmánt, a nagyváradi református egyházközség főgondnokát, az egyházkerület eddigi ügyészét választották meg. Dr. Thury Kálmán személyében minden tekintetben méltó és alkalmas utód került Domahidy Elemér örökébe.

Az európai vasárnapi iskolai munkásoknak — üdv! A Vasárnapi Iskolai Világszövetség Brit Osztálya nevében szíves szeretettel hívjuk meg egész Európa nemzeteinek vasárnapi iskolai vezetőit és tanítóit, hogy vegyenek részt az Első Európai Keresztyén Nevelésügyi Értekezleten, mely Magyarország fővárosában, Budapesten, 1931 augusztus 11-től 16-ig tartatik meg. A keresztyén nevelés arra törekszik, hogy a gyermekeket és az ifjúságot a Jézus Krisztusban megjelent Istenről való éltető és megtartó tapasztalattal

talatra vezesse, hogy a saját egyházukhoz való hűségre nevelje, hogy mindjobban elmélyedő közösséget a Krisztussal fejlesszen ki, ami majd kifejezést talál a krisztusi élet magatartásában és szokásaiban a mindennapi életben is és minden emberi vonatkozásban; továbbá, hogy beléje oltsa a Bibliához való szeretetet, mint amelyben megvannak az élet és magatartás irányító elvei. Mindennek újból való szemléltetése végett, valamint szerte az egész európai kontinensen sok vasárnapi iskolai vezérferfiú által kifejezett erős vágyának megfelelően hívjuk össze ezt az első, egész-európai értekezletet. A tárgysorozat beható módon gyakorlati lesz és a keresztyén nevelésnek sok olyan mozzanatát fogja felölelni, ami a ifjúságot érinti. Magyar vendégszeretetet nagy szívességgel ajánlottak fel és a jönni szándékozó küldöttek biztosak lehetnek, hogy meleg „Isten hozott” várja őket. További részletekkel megkeresésre szívesen szolgál: a Vasárnapi Iskolai Világszövetség főtitkára, 70 Bothwell Street Glasgow. Rank J. Arthur, a Brit Osztály elnöke. Kelly James, főtitkár.

Az erdélyi egyházkerületi Nőszövetség ülése a theologiai konferenciával párhuzamosan tartott. Az ülésen jelen voltak az egyházmegyei nőszövetségek küldöttei és elnökei. Megállapították az eddig végzett munka eredményét, megtették a szükséges intézkedéseket az egységesebb és céltudatosabb munka érdekében és megvitatták a megoldásra váró feladatokat, amilyenek a vezérkönyv, iskoláügy, háziipari ügyek, cselédügy, leányszövetség kérdése. — A tanácskozásokat mindennap közös áhítat előzte meg az utolsó este pedig Makkai Sándorné műsoros tea-estélyt rendezett a Benedek Elek napközi otthon javára.

A szatmári Bethlen Gábor Bibliakörben cserkészcsapat alakult, mely ugyancsak Bethlen Gáborról nevezi magát. A cserkészcsapat a szatmármegyei légió első magyar csapata.

A Hódmezővásárhelyi Reformátusok Lapját a hódmezővásárhelyi kórház minden betege minden alkalommal díjtalanul kapja, így legutóbb is 150 példány osztatott ki a református betegek között. Példaadó, követésre váró szép dolog.

A nagybeeskereki Keresztyén Ifjúsági Egyesület tagjai rendszeres börtön-missziót folytatnak. A rabok között a börtönben vallásos ünnepeket rendeznek s tekintettel a csak szerb nyelven beszélő rabokra, az ünnepeket két nyelven, magyarul és szerbül folyik.

A Református Világszövetséghez tartozó egyházaknak 4587 missziói lelkészük van, magyar református misszionárius pedig csak három, holott számarányunk szerint legalább 220 misszionáriusunknak kellene lenni.

KIE tanulmányút lesz a húsvéti szünetben, április 7—13 között Pozsony—Prágába. Az igen értékesnek ígérkező tanulmányút célja a közvetlen szomszédságunkban élő, jól felszerelt egyesületek felkeresése. A költségek 80 P-t tesz-

nek ki. Tervbe van véve a Magas Tátra felkeresése is. Megkeresésre a KIE örömmel küld részletes programot.

Pályázat a Debreceni Tisza István Tudományegyetem „1925—26. évi gyűjtési alapja” alantírott alapítványainak kamataira. **I. Vármegyei ösztöndíjak**: a) *Békés vármegye és községei alapítványának* kamataiból kiadandó négy 50—50 pengős ösztöndíj. b) *Bihar vármegye és községei alapítványának* kamataiból kiadandó három 50—50 pengős ösztöndíj. c) *Borsod-Gömör-Kis-hont vármegye alapítványának* kamataiból kiadandó négy 50—50 pengős ösztöndíj. d) *Csanád Arad-Torontál vármegye és községei alapítványának* kamataiból kiadandó egy 50 pengős ösztöndíj. e) *Hajdú vármegye és községei alapítványának* kamataiból kiadandó két 50—50 pengős ösztöndíj. f) *Jász-Nagykun-Szolnok vármegye és községei alapítványának* kamataiból kiadandó négy 50—50 pengős ösztöndíj. g) *Szabolcs vármegye és községei alapítványának* kamataiból kiadandó négy 50—50 pengős ösztöndíj. h) *Szatmár-Ugocsa-Bereg vármegye és községei alapítványának* kamataiból kiadandó három 50—50 pengős ösztöndíj. — Ez ösztöndíjak mindenikére csak a megfelelő vármegyében illetékes tanulók pályázhatnak s végleges odaitelésükhöz alispáni jóváhagyás szükséges. Pályázók tartoznak kérvényükhöz mellékelni 1. illetőségüket, 2. vagyontalanságukat igazoló bizonyítványt, 3. tanulmányi előmenetelt igazoló indexet vagy indexmásolatot. Pályázók az „Egyesített Diákjóléti Bizottsághoz” címzett kérvényeiket folyó évi február 15-ig nyujtsák be a Debreceni Tisza István-Tudományegyetem quaestori hivatalába. Debrecen, 1931 január 30. Dr. Lencz Géza sk., gyűjtőbizottsági előadó. Dr. Láng Nándor sk., az Egyesített Diákjóléti Bizottság elnöke.

Pályázat a Debreceni Tisza István-Tudományegyetem „1925—26. évi gyűjtési alapja” alantírott alapítványainak kamataira. **II. Különléteken begyűlt pénzek**: a) *Vegyes adományok c. alatt gyűlt alapítvány* kamataiból kiadandó két 50—50 pengős ösztöndíj. b) *Zallevszky-alapítvány* kamataiból kiadandó két 50—50 pengős ösztöndíj. Pályázhatnak kiváló szorgalmú, szegény tanulók. Kérvényükhöz mellékelni tartoznak: 1. illetőségüket, 2. vagyontalanságukat igazoló bizonyítványt, 3. tanulmányi előmenetelt igazoló indexet, vagy indexmásolatot. Pályázók az „Egyesített Diákjóléti Bizottsághoz” címzett kérvényüket folyó évi február 15-ig nyujtsák be a Debreceni Tisza István-Tudományegyetem quaestori hivatalába. Debrecen, 1931 január 30. Dr. Lencz Géza sk., gyűjtőbizottsági előadó. Dr. Láng Nándor sk., az „Egyesített Diákjóléti Bizottság” elnöke.

TARTALOM: Világi: Papképzés. — R. I.: Az új liturgia különös tekintettel a debreceni viszonyokra. — Egy lelkész: Amiből élünk. — Irodalom. — Különlétek. — Pályázatok.

Laptulajdonos: Dr. KUN BÉLA.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

Különő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15-48.

Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓharang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATÓTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve, 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1931-506

**Protestáns
egyházi irodalom!**

<i>Dr. Ballazár Dezső</i> : Elég nekem az Isten kegyelme (prédikációk) 4-50 helyett . . .	1.—
— A próbáltatások idejéből	1-20
<i>Dr. Révész Imre</i> : Az íge fénye 2-40 helyett . . .	1-20
— Dévay Bíró Máttyás tanításai (tanulmány a magyar protestáns theologiai gondolkodás kezdeteiből)	4.—
— Bod Péter mint történetíró.	—80
<i>S. Szabó József</i> : Révész Imre emlékezete. . .	—40
Révész Imre élete 1826-1881 születésének századik évfordulóján közrebocsátja a debreceni református egyház presbyteriuma.	8.—
<i>Révész Imre</i> : Kálvin élete és a kálvinizmus, egész vászonkötésben	2-40

Jézus Krisztus jó vitéze.

Baráti útmutató a református lelkipásztori pálya előkészületeihez. Írták: Imre Lajos, Makkai Sándor, Révész Imre, Vásárhelyi József

<i>Dr. Szentpéteri Kun Ágota</i> : A debreceni református nagytemplom (1805-1827.) építésének története	3.—
<i>Dr. Hegyaljai Kiss Géza</i> : Kossuth I.	4.—
— Kossuth II.	4.—
— Árva Bethlen Kata	2.—
— Lélek és élet I.	5.—
— Lélek és élet II.	8.—
— Napfény a Hegyalján	2-60
— Lorántfy Zsuzsánna	2-80
— Magyar szívvel német földön	—80
— Nagyasszonyok a magyar reformációban	—80
— Monok története	—50
— Égő szívvel	2.—
— Császár és lelkipásztor	3.—

Dr. Erdős Károly : Az én vallásom	—66
— — Fohászok	—12

Ismét kapható:

<i>Uray Sándor</i> : Lelkeszi szolgálati napló	4.—
--	-----

Ujdonságok!

<i>Incze Gábor</i> : Temetési beszédek	3.—
— Keresztelési beszédek	3.—
<i>Gaál Ferenc</i> : Az élet beszédei	6-50
<i>Vincze Elek</i> : Mi láttuk az ő dicsőségét	5.—
<i>Debreceni István</i> : Sirjatok a sírokkal	4.—
— Kicsoda ez?	5.—
<i>Győri Elemér</i> : A kettős tüzes nyelvek fényében	5.—

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedés Debrecen,

Ferencz József-út 26.